

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

PÄÄTÖSLAUSELMAT

ALUEIDEN KOMITEA

90. TÄYSISTUNTO 11. JA 12. TOUKOKUUTA 2011

Alueiden komitean päätöslauselma aiheesta ”Välimeren alueen mullistusten aiheuttamien vaikutusten ja seurausten hallinta”

(2011/C 192/01)

ALUEIDEN KOMITEA

Humanitaarinen kriisi

1. seuraa huolestuneena Välimeren eteläpuolisella alueella tapahtuvia muutoksia ja epävarmaa tilannetta ja kannattaa täysin sosiaalista, taloudellista ja poliittista uudistusprosessia, jonka tulisi johtaa kaikissa asianomaisissa maissa todelliseen demokratisoitumiseen ja uudenlaiseen vakauteen sekä alueen naisten ja miesten aitoihin mahdollisuuksiin rakentaa rauhaa ja vaurautta. Komitea suhtautuu pahoitellen ja tiukasti tuomiten alueen eräissä maissa ilmenevään kaikenlaiseen väkivaltaan ja ihmisoikeusrikkomuksiin ja kehottaa Euroopan unionia kiireellisesti täyttämään velvollisuutensa ja tukemaan rauhanomaista muutosta sekä siirtymistä demokratiaan.

2. on huolissaan Pohjois-Afrikan tapahtumien synnyttämistä pakolaisvirroista, joiden aiheuttamat vaikutukset tuntuvat suoraan lähialueilla sijaitsevilla jäsenvaltioissa ja niiden paikallisyhteisöissä. Komitea korostaakin välitöntä tarvetta osoittaa konkreettista solidaarisuutta ja antaa tarvittavaa tukea, joihin Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot sitoutuivat 11. maaliskuuta 2011 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston julkilausumassa ja 24. ja 25. maaliskuuta 2011 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä.

3. viittaa 4. maaliskuuta 2011 annettuun AK:n puheenjohtajan päätöslauselmaan⁽¹⁾, jossa komitea antoi tukensa koko alueen kansojen pyrkimyksille ja ilmaisi solidaarisuutensa niiden

vaatimuksille tosiasiallisesta demokratiasta, poliittisesta moniarvoisuudesta, perusvapauksista ja ihmisoikeuksien kunnioittamisesta.

4. huomauttaa myös, että suuri määrä ihmisiä muuttaa EU:n alueelle taloudellisista, poliittisista tai sosiaalisista syistä. Komitea myöntää, että osa näistä ihmisistä joutuu siirtymään muualle alueella vallitsevan hätätilanteen takia ja että heillä voi olla oikeutetut syyt hakea turvapaikkaa tai kansainvälistä suojaa. Komitea muistuttaa, että oikeus turvapaikkaan taataan muun muassa perusoikeuskirjassa ja että se kuuluu EU:n ja jäsenvaltioiden velvoitteisiin kansainvälisen oikeuden nojalla.

5. toteaa, että Välimeren eteläpuolisen alueen poliittinen ja yhteiskunnallinen epävakaus yhdessä sarron, eri alojen taloudellisten vaikeuksien sekä ympäristön tilan jatkuvan heikkenemisen kanssa ovat päätekijöitä alueelle suuntautuvien ja sieltä pois pyrkivien väestövirtojen taustalla. Muuttoliike todennäköisesti jatkuu, sillä yhä useammat ihmiset pakenevat poliittisen epävakauden ja köyhyyden takia.

Välitön reagointi kriisiin

6. korostaa humanitaarisen tilanteen heikentyessä tarvetta välittömään ja kiireelliseen reagointiin siten, että otetaan huomioon kyseessä olevien ihmisten perusoikeudet ja heidän yksittäiset tilanteensa. Komitea katsoo, että tämä edellyttää EU:lta, jäsenvaltioilta ja alue- ja paikallistason viranomaisilta koordinoitua lähestymistapaa, ja muistuttaa, että eri puolilla EU:ta sijaitsevien kaupunkien ja alueiden kokemus hätätila- ja pelastuspalvelutoimista on EU:n toimielinten, virastojen ja jäsenvaltioiden käytössä. Tässä lähestymistavassa tulisi ottaa huomioon myös järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta, jotta voitaisiin käyttää hyväksi ihmisten välisiä suhteita kyseisissä maissa.

⁽¹⁾ CdR 113/2011.

7. kehottaa osoittamaan todellista solidaarisuutta niille jäsenvaltioille ja yhteisöille, joihin maahanmuuttovirrat kohdistuvat välittömimmin, perussopimuksissa vahvistetun oikeudenmukaisen toiminnallisen ja rahoituksellisen vastuunjaon pohjalta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 80 artiklan mukaisesti. Komitea kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita mukauttamaan toimenpiteitä edelleen tilanteen kehityksessä ja ottamaan huomioon sekä maahanmuuttajien ja siirtymään joutuneiden että heille apua tarjoavien yhteisöjen tarpeet.

8. kehottaa kaikkia EU:n paikallis- ja alueviranomaisia antamaan tukensa taakan jakamiseen tähtäävälle toimintasuunnitelmalle, jotta voidaan edistää alueelta tulevien pakolaisten uudelleensijoittamista ja perustaa solidaarisuusrahasto kriisin aiheuttamien humanitaaristen paineiden helpottamiseksi. Onkin vedotava jäsenvaltioihin, jotta ne ottaisivat keskinäisen yhteisvastuun periaatteen pohjalta käyttöön mekanismin, josta säädetään neuvoston direktiivissä 2001/55/EY vähimmäisvaatimuksista tilapäisen suojelun antamiseksi siirtymään joutuneiden henkilöiden joukottaisen maahantulon tilanteissa ja toimenpiteistä näiden henkilöiden vastaanottamisen ja vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten tasapuolisen jakautumisen edistämiseksi. Näin Euroopan unioni sitoutuisi aidosti yhteisvastuun periaatteeseen ja vastuun jakamiseen.

9. kehottaa turvautumaan nykyisiin rahoitusvälineisiin odotettaessa erillisten määrärahojen saamista tarkoitusta varten, jotta kyseessä olevilla alueilla saataisiin pikaisesti käyttöön varoja maahanmuuttovirtojen aiheuttamiin hätätilanteisiin vastaimiseksi.

10. ehdottaa korvaustoimenpiteitä hätätilanteesta pahiten kärsivien alueiden tukemiseksi, jotta voitaisiin tasoittaa niitä suuria menetyksiä ja kielteisiä vaikutuksia, joita paikallistaloudelle aiheutuu erityisesti sellaisilla avainaloilla kuin matkailu ja kalastus.

11. ehdottaa tässä yhteydessä, että neuvoston direktiiviä 2001/55/ETY tarkistetaan, jotta voitaisiin määritellä entistä selkeämmin, mitä tarkoitetaan joukottaisella maahantulolla, mahdollisesti siten, että määritellään se suhteessa vastaanottavan maan väkilukuun.

12. korostaa, että kaikkien jäsenvaltioiden toteuttamien toimien tulee noudattaa EU:n lainsäädäntöä, Schengenin säännöstöä, jossa taataan kansalaisten vapaa liikkuminen EU:n alueella ja joka kuuluu siten olennaisesti Euroopan yhdentymisprosessin saavutuksiin, sekä ihmisten perusoikeuksia niin kuin ne määrittellään kansainvälisissä sopimuksissa ja EU:n perussopimuksissa, erityisesti perusoikeuskirjassa.

13. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission ehdotuksiin, joilla pyritään turvaamaan Schengen-järjestelmän säilyminen yhteisön tasolla, jotta voidaan varmistaa, että Schengen-järjestelmän vastaukset ulkoihin tapahtumiin perustuvat avoimiin ja yhteisiin EU:n sääntöihin eivätkä rajoita tarpeettomasti rajatylittävää yhteistyötä.

Reagointi pitkällä aikavälillä

14. on entistäkin tietoisempi pakottavasta tarpeesta laatia kokonaisvaltaiset ja yhteiset maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikat, jotka perustuvat solidaarisuuteen ja oikeudenmukaiseen vastuunjakoon. Komitea painottaa, että olisi ensisijaisen tärkeää ottaa paikallis- ja alueviranomaiset mukaan laillista maahanmuuttoa ja maahanmuuttajien kotouttamista koskevien toimintalinjojen määrittelyyn.

15. korostaa, että tulisi kaikin keinoin pyrkiä laittoman maahanmuuton ja sen sivuvaikutusten, erityisesti ihmiskaupan torjuntaan. Komitea kannattaa EU:n ja alueen maiden välisten takaisinotto-sopimusten tekemistä. Lisäksi komitea kehottaa tarkistamaan Frontexin mandaattia ja roolia muun muassa vahvistamalla sen rahoitusta sekä teknisiä resursseja ja henkilöstöä EU:n rajojen, myös Välimeren rannikon, valvomiseksi.

16. yhtyy kehotuksiin tarkistaa nykyistä turvapaikkalainsäädäntöä, erityisesti mekanismeja turvapaikkahakemusten käsittelystä vastaavan jäsenvaltion määrittelemiseksi, ja vetoaa EU:n toimielimiin ja jäsenvaltioihin, jotta ne pyrkisivät edelleenkin ottamaan käyttöön yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän. Komitea odottaa Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston (EASO) antavan arvokasta tukea niille jäsenvaltioille, joilla on suurin työ muuttovirtojen hallinnoinnissa.

17. on vakuuttunut, että vapaisiin ja rehellisiin vaaleihin perustuva demokratia, oikeusvaltio sekä tehokas ja demokraattinen paikallis- ja aluehallinto ovat ennakkoehtoja kyseisten maiden vakaudelle sekä poliittiselle ja taloudelliselle kehitykselle ja että niillä on ratkaiseva rooli luotaessa kansalaisille mahdollisuuksia hyödyntää osaamistaan omassa maassaan.

18. korostaa valmiuksien kehittämiseen tähtävien ohjelmien käytännön hyötyä laajentumisen ja Euroopan naapuruuspolitiikkojen yhteydessä ja ehdottaa – paikallishallinnon tukemiseen tähtävän kokeiluohjelman esimerkin pohjalta (?) – että vastaavia aloitteita kehitetään myös Välimeren eteläpuolisen alueen maita varten, jotta voidaan tukea niiden valmiuksien kehittämistä paikallis- ja aluetasolla.

19. huomauttaa maahanmuuton ja kehityspolitiikkojen välistä yhteydestä ja katsoo, että on tarpeen kehittää politiikkoja tukemaan sellaisten taloudellisten ja yhteiskunnallisten olosuhteiden luomista alueelle, joilla voidaan varmistaa kestävä tulevaisuus paikalliselle väestölle, jolloin ylykkeitä maasta muuttamiselle vähenevät. Komitea katsoo, että on erityisen tärkeää vähentää köyhyyttä ja luoda työpaikkoja nuorille, ja kehottaakin hyödyntämään täysimääräisesti EU:n resursseja ja kokemusta yleisivistävän ja ammatillisen koulutuksen tukemiseksi asianomaisissa maissa.

(2) AK tekee jo nyt tiivistä yhteistyötä Euroopan komission kanssa tukeakseen tätä kokeiluohjelmaa, joka rajoittuu tällä hetkellä ehdokasvaltioihin ja mahdollisiin ehdokasvaltioihin.

20. korostaa, että on tärkeää lisätä kyseisiin maihin suuntautuvaa kauppaa ja investointeja sekä tarjota mikroluottoja pienyritysten perustamiseksi. Nämä ovat keinoja, joiden avulla kyseiset maat voivat lisätä omaa talouskasvuun ja vähentää köyhyyttä. Pohjois-Afrikan kanssa käytävän kaupan lisääminen hyödyttäisi myös Eurooppaa: se toisi eurooppalaisille paljon työpaikkoja ja edistäisi EU:n talouskasvua. Komitea kehottaakin toteuttamaan tarpeen tullen yhteisiä toimia jäljellä olevien kaupasteiden poistamiseksi.

21. on vakuuttunut, että Välimeren unionilla voisi olla tärkeä asema maahanmuuttokysymysten ja maahanmuuton vaikutusten ratkaisemisessa, jos kaikilla osapuolilla olisi tarpeellista poliittista tahtoa ja ne myöntäisivät tähän tarvittavat resurssit. Komitea korostaa tässä yhteydessä Euro-Välimeri-alueen alue- ja paikallisedustajien kokouksen (ARLEM) panosta, jonka se voi antaa edistämällä paikallis- ja alueviranomaisten välistä yhteistyötä ja osaamisen vaihtoa. Komitea ehdottaa, että ARLEM pohjaa tilannetta huolellisesti ja sisällyttää painopistealoihinsa asianmukaiset reaktiot meneillään oleviin tapahtumiin ja ryhtyy toiminta-alansa puitteissa tarpeellisiin toimiin tukeakseen aktiivisesti asianomaisten maiden demokratisoitusprosessia.

22. toteaa, että kaupunkien ja alueiden tasolla harjoitettu diplomatia voi myös edistää ja vahvistaa käynnissä olevia demokratisoitusprosesseja, sitouttaa suuren yleisön ja parantaa väestön ja valtiiovallan välisiä suhteita.

23. kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan, että tulevaisuudessa poliittisissa aloitteissa⁽³⁾ luodaan perusta kokonaisvaltaisille vastauksille muun muassa ottamalla huomioon paikalliset ja alueviranomaisten rooli ja panos ja että maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkojen, ulkoisten toimien ja kehityspolitiikkojen välille luodaan entistä enemmän yhteisvaikutuksia tiiviissä yhteistyössä paikallis- ja aluetasojen kanssa.

24. antaa AK:n puheenjohtajan tehtäväksi toimittaa käsillä olevan päätöslauselman Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle, Euroopan parlamentille, Euroopan komissiolle, EU:n puheenjohtajavaltiolle Unkarille, Euroopan ulkosuhdehallinnolle, Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetulle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, Välimeren unionin puheenjohtajille ja sihteeristölle, Välimeren unionin parlamentaariseen edustajakokoukselle ja Euro-Välimeri-alueen alue- ja paikallisedustajien kokoukselle (ARLEM).

Bryssel 12. toukokuuta 2011

*Alueiden komitean
puheenjohtaja*
Mercedes BRESSO

⁽³⁾ Esimerkiksi Euroopan naapuruuspolitiikan tarkistus, maahanmuutto- ja turvapaikka-asioita koskeva vuosikertomus, tiedonanto unionin sisäisen yhteisvastuun vahvistamisesta, tiedonanto kehitystä edistävästä maahanmuutosta ja liikkuvuudesta sekä maahanmuuttoa koskeva kokonaisvaltainen lähestymistapa.